МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Гуманітарні та соціальні науки: сучасні тренди й виклики

Випуск 2 (49), 2025

Київ
2025

Оксана МЕЛЬНИК
Особливості жанрової системи та дизайн-макетів сучасних українських ("Elle" і "Marie Claire") та американських ("Cosmopolitan" і "The Daily Front Row") жіночих журналів *135*

Валерія НІЦЕВИЧ
Концепція та дизайн-макет жіночого журналу про моду "RHYTHM" *142*

Анна ПАНЮШЕВА
Специфіка висвітлення проблеми безпритульності тварин у сучасних зарубіжних журналах ("AWI Quarterly" та "Animal Welfare") *148*

Діана САДУЛЛАЄВА
Сучасні українські ("Краєзнавство", "Локальна історія") та зарубіжні ("Kultura wsi", "Osorya") краєзнавчі журнали: порівняльний аспект *152*

Євгеній СІРИЙ
Сучасний спектр інтернет-медіа культурної проблематики *158*

Міхаіл СУТКОВИЙ
Вплив журналістики на суспільство: філософське осмислення користі та шкоди *162*

Ганна ХОЛОД
Специфіка ігрових елементів у друкованому журналі "TOTAL FILM" за 2005 рік *168*

Олександр ХОЛОД
Роль журналістики Китайської Народної Республіки в збереженні культурної ідентичності та політичного контролю *172*

ПСИХОЛОГІЯ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН: НОВІ ПІДХОДИ Й МЕТОДИ

Вікторія КАРЦЕВА
Несвідомі психологічні механізми та свідомі стратегії збереження психічної цілісності особистості в умовах соціальних та життєвих змін *179*

Яна ОЧЕРЕТЯНА
Психологічна безпека студентської молоді в умовах цифрової трансформації *184*

Кіра РУДЕНКО
Особливості формування посттравматичного зростання особистості в умовах тривалої військової агресії *190*

СОЦІАЛЬНІ НАУКИ В МЕДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ: ПСИХОЛОГІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ В СТОМАТОЛОГІЇ

Юлія ЯКИМЕЦЬ
Соціальні науки в медичній практиці: психологія та комунікація в стоматології *194*

Діана САДУЛЛАЄВА
здобувачка вищої освіти 3 курсу МАУП за спеціальністю "Журналістика"

Науковий керівник:
***Ганна ХОЛОД**, кандидат філологічних наук,*
професор кафедри політології та журналістики МАУП

СУЧАСНІ УКРАЇНСЬКІ ("Краєзнавство", "Локальна історія") ТА ЗАРУБІЖНІ ("Kultura wsi", "Osorya") КРАЄЗНАВЧІ ЖУРНАЛИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Вступ

Сучасний світ стрімко змінюється, проте саме зараз ми усвідомлюємо, наскільки важливо зберігати та розповідати про власну культурну спадщину. Подорожуючи рідними краями, ми не лише милуємося мальовничими краєвидами, а й відкриваємо для себе історію, традиції та унікальність кожного регіону. У добу, коли технології дають нам безмежні можливості для спілкування та обміну інформацією, знання власної культури, історії та традицій залишається основою для розуміння того, хто ми є як народ. Тема стає все більш важливою, адже зростає потреба пізнавати та цінувати свою країну. Те, наскільки ми знаємо свою історію та культуру, суттєво впливає на наше світосприйняття та ставлення до рідної землі.

Актуальність теми зумовлена зростаючою потребою у формуванні національної свідомості через систематизоване висвітлення регіональної краєзнавчої спадщини в сучасних виданнях. Порівняльний аналіз українських журналів "Краєзнавство" та "Локальна історія" із зарубіжними аналогами "Kultura wsi" й "Osorya" дозволяє виявити ефективні підходи до популяризації локальної історії. *Мета статті* — з'ясувати особливості сучасних українських ("Краєзнавство", "Локальна історія") та зарубіжних ("Kultura wsi", "Osorya") краєзнавчих журналів.

Методи й методика дослідження

Описовий метод використовувався для загальної характеристики чотирьох журналів двох українських: "Краєзнавство", "Локальна історія" і двох зарубіжних: "Kultura wsi", "Osorya" визначення їхньої тематики, специфіки контенту, жанрової системи та основних рубрик. Аналіз передбачав детальний розгляд складових видань: колористика, шрифти, верстка та композиція, використання зображень. Порівняльний метод застосовувався для зіставлення досліджуваних журналів для цілісної картини уявлення читача. Метод узагальнення було використано для формулювання висновків.

Методика дослідження:

1. Проаналізувати журнали “Краєзнавство”, “Локальна історія”, “Kultura wsi”, “Osorya”.
2. З’ясувати рубрики, жанрову систему, тематика, колористика, шрифти, верстки та композиції, використання зображень.
3. Зіставити отримані результати.
4. Окреслити спільні та відмінні характеристики в ході аналізу.

Аналіз й обговорення результатів дослідження

Журнал “*Локальна історія*” — це перше українське видання у форматі глянцю, яке популярно й доступно розповідає про історичні події, постаті та явища, пов’язані з минулим України [3].

Випуск № 3 (65) за 2024 рік журналу “Локальна історія”. Цей тематичний випуск присвячений Криму та представляє наступні 19 рубрик: “Колонка”, “Ексклюзив”, “Окупація”, “Досвід”, “Взаємодія”, “Анексія”, “Міти”, “Мандри”, “Постать”, “Революція”, “Проєкт”, “Покоління”, “Пам’ять”, “Література”, “Споруда”, “Адаптація”, “Організація”, “Археологія”, “Артефакт” [4].

Жанрова система демонструє: есе: “Заповідна зона” [4, с. 4–5]. Статті про історію: “Затягування у “Рідну гавань” [4, с. 10–15], “Перший український полонений” [4, с. 16–19], “Люди фронтиру” [4, с. 20–23], “Зупинений рух кримських вершників” [4, с. 24–29], “Кримська війна...” [4, с. 30–37], “Там краще ніж деінде” [4, с. 38–43], “Складний шлях назустріч” [4, с. 48–53], “Велика вода, яка дала життя” [4, с. 54–57], “Міст, який будували для війни” [4, с. 74–77], “Киримли у Львові” [4, с. 78–81], “Бахчисарайський рунічний календар” [4, с. 94–96]. Інтерв’ю: “Початок війни: “кроти” в СБУ та кримські заручники” [4, с. 6–9], “Анастасія Левкова: “Є запит на тексти про інший Крим — Крим, якого не знали” [4, с. 68–73], “Евеліна Кравченко: “Херсонесу як пам’ятки більше не існує” [2, с. 89–93]. Портретний нарис: “Тарасівець родом з Керчі” [2, с. 44–47], “Брати Умерови: шквал води та сила полум’я” [2, с. 58–61], “Народженні на материнській землі” [2, с. 62–67], “За вільну Україну, за вільні права” [2, с. 82–87].

Серед представлених матеріалів найбільшу частку становлять статті про історію (одинадцять публікацій), що розглядають різні етапи історичних подій, які відбувалися на території Криму. Портретні нариси представлені чотирма матеріалами, які розкривають особистості видатних діячів регіону, а три інтерв’ю доповнюють картину сучасним експертним баченням історичних процесів. Єдине есе відкриває номер, задаючи загальний тон випуску. Обсяг матеріалів варіюється від коротких публікацій на 2–6 сторінки до більш розгорнутих статей на 8–10 сторінок. Такий підхід дозволяє читачеві обирати матеріали відповідно до власних потреб та часових можливостей.

У журналі “Локальна історія” головним елементом оформлення є оранжевий колір: рубрики виділені оранжевими прямокутниками, а підзаголовки практично на всіх сторінках оформлені оранжевим, що надає журналу єдиного та яскравого візуального стилю. Заголовки та основний текст виконані

шрифтом без засічок, використовується єдиний шрифт для всього оформлення. Підзаголовки виділені видовженим шрифтом для більшого акценту, а текстівки під фотографіями оформлені сірим кольором і також видовженим шрифтом. Верстка виконана неякісно: на сторінках трапляються два, а іноді й три текстові блоки, усі вони хвилеподібні, що створює враження неакуратності та відсутності естетично привабливого оформлення. У журналі спостерігається збалансоване представлення візуального та текстового контенту.

Журнал "*Краєзнавство*" — науковий журнал, що виходить щоквартально та є офіційним виданням Національної спілки краєзнавців України. Заснований у 1927 році як друкований орган Українського комітету краєзнавства. [1].

Ювілейний випуск № 1 (128) 2025 року журналу "Краєзнавство" охоплює 9 рубрик: "До 100-річчя заснування Українського комітету краєзнавства", "Історія міст і сіл України: історико-теоретичні проблеми вивчення", "Краєзнавство в особах", "До 80-річчя закінчення Другої світової війни", "Історія України у світлі регіональних досліджень", "Джерела та біографічні студії", "Наукова інформація", "Огляди", "In memorium" [2].

Випуск налічує 242 сторінки та складається з 9 рубрик, що налічує дослідження краєзнавства України. Жанрова система охоплює 21 наукову статтю, 1 інформаційну статтю про подію, 1 огляд і 3 некрологи. Інформаційна стаття: "Міжнародна наукова конференція "Українсько-турецькі відносини крізь століття: історія, дипломатія, економіка, культура" [2, с. 223–225]. Огляд: "Не "наш" Григорій Купчанко: важлива студія формування національної ідентичності радикальних москвофілів Австро-Угорщини" [2, с. 227–228]. Некрологи: "Пам'яті відомого історика, невтомного краєзнавця Закарпаття (Федака Сергій Дмитрович)" [2, с. 230–231], "Світло Його душі з нами назавжди... (Юрій Васильович Телячий)" [2, с. 232], "Свічка пам'яті: Петро Васильович Добров" [2, с. 233]. Загалом у випуску опубліковано 26 матеріалів, кожен із яких оформлено в аналітичному жанрі.

Обсяг матеріалів у журналі варіюється залежно від типу публікацій: наукові статті займають від 5 до 15 сторінок, інформаційні близько 2 сторінок, а некрологи 1–2 сторінки. У журналі "Краєзнавство" відсутня виражена колористика, адже це наукове видання. Проте на його сторінках можна побачити кольорові фотографії та карти.

Загальне оформлення витримане у класичному стилі: чорний текст на білому фоні. Заголовки виконані шрифтом без засічок, а основний текст подано шрифтом із засічками. Рукописний шрифт використано для позначення: мети, методологічної основи, наукової новизни, висновків, ключових слів та авторства. Верстка виконана якісно, сторінки мають чітку структуру без хвилеподібних ефектів, текст акуратно розподілений у два блоки. На кожній сторінці у верхній частині вказано: на першій тему, на другій автора. Під кожним текстовим блоком наведено джерела, а номер сторінки оформлено декоративним візерунком унизу. Крім того, кожна фотографія супроводжується текстівками. У журналі текст переважає над візуальними елементами,

що забезпечує глибше занурення в зміст, як і притаманно науковому виданню. Ілюстрації відіграють допоміжну роль, з'являючись на сторінках у кількості однієї–двох, що додає матеріалу стриманості.

Оскільки знайти зарубіжні краєзнавчі журнали для аналізу не вдалося, ми обрали для дослідження видання схожого спрямування, які присвячені історії сіл, окремих регіонів і видатних особистостей, що відповідає тематиці нашого журналу.

Журнал "*Osorya*" — це польське регіональне історичне видання [7].

У випуску № 1 (16) 2025 року немає рубрик, жанрова система охоплює: портретні нариси про відому історичну постать та родину з описом кожного члена сім'ї. Історичні статті присвячені історії сіл та окремих поселень, функціонуванню посади опікуна церкви у польських храмах, місцям пов'язаним із легендами про битви лицарів, етнографічним дослідженням населення певних територій, військовим операціям радянських військ на північному заході Польщі та окремим історичним подіям. Статті що описують авторські подорожі до місць, пов'язаних із легендами; авторські переказування народних легенд; краєзнавчі статті про села та їхню історію. Випуск завершується віршем.

Журнал розпочинається з передмови до читача, загальний обсяг становить 40 сторінок. Матеріали подані у різному форматі: від коротких обсягом одну сторінку до статей, що займають від 2 до 5 сторінок.

У журналі "Osorya" відсутня колористика: кольоровою є лише обкладинка, а весь текст подано чорним кольором. Фотографії, зображення карт і архівних матеріалів, малюнки та зображення монет також виконані у чорно-білій гамі. Заголовки подані із засічками, так само як і основний текст. На початку кожного нового матеріалу перша літера виконана у рукописному стилі ця деталь є характерною "фішкою" журналу. Верстка журналу виконана якісно: на сторінках по два блоки виглядають цілісно, текст рівний, без викривлень, що забезпечує приємне візуальне сприйняття. Кожна фотографія доповнена текстівкою, оформленою в квадратній або прямокутній рамці, яка гармонійно розміщена поруч із зображенням. Зображення в журналі розміщені гармонійно, сторінки виглядають збалансовано. Найчастіше використовуються квадратні та прямокутні зображення з м'якими, заокругленими кутами, а також є овальна фотографія на початку. Однак усі зображення чорно-білі, що ускладнює їх сприйняття.

Журнал "*Kultura Wsi*" — це польський популярно-науковий журнал, багато ілюстрований, який розглядає культурну спадщину сільської місцевості та висвітлює питання змін у сільському середовищі [6].

Випуск № 27 (4) 2024 року налічує 11 рубрик: "Від редакції", "Дослідження і матеріали", "Люди", "Творчість", "Зміни", "Рецензії", "Конкурс "Коріння і крила", "З діяльності Національного інституту культури та спадщини села", "Видавничі новинки — надходження Центральної сільськогосподарської бібліотеки...", "Дослідники народної культури", "Із сторінок історії" [5].

Випуск журналу присвячений темі різдвяних свят, представлено: історичні статті про польське народне мистецтво, пов'язане з християнськими тра-

диціями, про зображення сільського життя в польському художньому кіно. Портретні нариси знайомлять читача з народною художницею, яка малює на склі, та польським письменником. Серед інтерв'ю наявні бесіди з відомим польським композитором і відомими постатями про історію певного села, що стало знаменитим завдяки літературному роману. У журналі також опубліковано статті про проєкт, який популяризує старовинні вишивки, і матеріал про збереження культурної спадщини села. Новини про подію "Європейські Дні Спадщини", про Свято Хліба, організоване Національним інститутом культури та спадщини села, а також про конференцію, присвячену екологічному сільському господарству в Польщі. Окрему увагу привертає огляд книги-щоденника, що поєднує спогади, анекдоти й роздуми про сільське життя та музику. Завершують випуск новиною про фотоконкурс для дітей і молоді "Канікули в селі #відкриваю". Обсяг великих матеріалів становить від трьох до восьми сторінок, також наявні матеріали обсягом 1–2 сторінки.

У журналі "Kultura Wsi" на кожній сторінці зверху є кольорові квадратики (червоний, оранжевий, синій, зелений, жовтий, фіолетовий, сірий, блакитний) вони позначають рубрики. Фотографії та малюнки яскраві, різнокольорові, завдяки цьому журнал виглядає живим і насиченим кольорами. У журналі заголовки та основний текст виконані шрифтами із засічками, підзаголовки й цитати рукописним шрифтом, текстівки під фотографіями та рубрики позначені шрифтом без засічок. Весь текст читабельний. Макет журналу виконано на високому рівні. Двоблокова структура сторінок виглядає збалансовано, текст акуратно вирівняний, без деформацій. Наявні текстівки під фотографіями. Видання має гарний баланс між зображеннями та текстом. Сторінки не перевантажені.

Висновки

Порівняльний аналіз чотирьох сучасних краєзнавчих журналів українських: "Краєзнавство" та "Локальна історія" й польських: "Kultura wsi" та "Osorya" підтвердив, що всі вони ефективно виконують головну місію: систематизоване висвітлення регіональної спадщини задля зміцнення національної свідомості. Аналізуючи українські журнали "Краєзнавство" та "Локальна історія" разом із польськими виданнями "Kultura wsi" і "Osorya", можна виділити як спільні риси, так і відмінності між ними. Усі чотири журнали об'єднує спільна тематика та жанрова спрямованість. Вони пишуть про історію, культуру та видатних людей своїх регіонів, використовують схожі жанри: статті про історію, портретні нариси, огляди. Всі видання прагнуть зберегти пам'ять про минуле та популяризувати краєзнавство серед своїх читачів. І українські, і польські журнали публікують матеріали різної довжини від коротких 1–2 сторінки до великих статей 8–15 сторінок. Всі видання додають текстівки під фотографіями.

Найпомітніша різниця у дизайні та колористиці. Українська "Локальна історія" та польський "Kultura wsi" схожі за підходом до оформлення обидва яскраві та кольорові. "Локальна історія" використовує оранжевий колір на

всіх сторінках і виглядає як глянцевий журнал, а “Kultura wsi” має систему кольорових квадратиків для позначення рубрик та яскраві різнокольорові фотографії, що робить видання живим і насиченим. “Краєзнавство” чорно-біле, строге, що підкреслює його академічну спрямованість як наукового видання. “Osorya” також чорно-біла, але має свій унікальний регіональний стиль з рукописними елементами та особливим оформленням.

Якість верстки теж різниться. Польські журнали та українське “Краєзнавство” зроблені акуратніше текст рівний, сторінки виглядають охайно, композиція збалансована. “Локальна історія”, попри свою яскравість і сучасний дизайн, має проблеми з версткою текст часто викривлений, хвилеподібний, що знижує загальну естетику видання.

Джерела

1. Краєзнавство (журнал). *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Краєзнавство_(журнал) (дата звернення: 16.10.2025).
2. Краєзнавство. 2025. № 1 (128). URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EJRN&P21DBN=EJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=njuu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21COLORTERMS=0&S21P03=I=&S21STR=kraj/2025/1 (дата звернення: 16.10.2025).
3. Локальна історія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Локальна_історія (дата звернення: 26.09.2025).
4. Локальна історія. 2024. № 3 (65). URL: https://drive.google.com/drive/folders/1v0A2elQuB5SjcHp62iWcjd8_g_5KwZ90?usp=drive_link (дата звернення: 26.09.2025).
5. Kultura wsi. 2024. № 27 (4). URL: https://nikidw.edu.pl/wp-content/uploads/2025/03/eKultura-Wsi-04-2024.pdf (дата звернення: 21.10.2025).
6. Kultura Wsi Archives — NIKiDW. *NIKiDW*. URL: https://nikidw.edu.pl/en/kultura-wsi/ (дата звернення: 21.10.2025).
7. Osorya. 2025. № 1 (16). URL: https://promocjachojnice.pl/uploads/osorya-1-16-2025.pdf (дата звернення: 20.10.2025).